

Laarbeek

GEZOND DE TOEKOMST IN!

Kadernota 2022

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Inleiding	3
Algemeen	3
Leeswijzer	4
Procedure behandeling kadernota.....	5
Financiële positie 2022-2025	6
Programma 1 Burger en bestuur	9
Programma 2 Veiligheid	12
Programma 3 Woon- en leefklimaat	14
Programma 4 Economie en werkgelegenheid	22
Programma 5 Gezondheid, welzijn, zorg en onderwijs	27
Programma 6 Financiën en bedrijfsvoering	32
Financiële kaderstelling	38
Algemeen	38
Financiële uitgangspunten 2022-2025.....	38

Inleiding

Algemeen

Hierbij bieden wij u met vertrouwen de Kadernota 2022 aan, waarin wij voor het vierde jaar invulling geven aan het Raadsprogramma 'Handen Ineen'. Het jaar 2022 is een bijzonder jaar, want de gemeente Laarbeek bestaat 25 jaar, wat we samen vieren door kernen in hun kracht te zetten. Er is intensief met inwoners, verenigingen en bedrijven samengewerkt, veel geïnvesteerd en de raadsbrede speerpunten en ambities zijn gerealiseerd uit dit raadsprogramma de afgelopen jaren. De komende periode zullen wij steeds opnieuw op zoek gaan naar mogelijkheden en uitdagingen om inwoners te betrekken bij het realiseren van onze gezamenlijke ambities. Dat samenwerken, contact en verbinding heel belangrijk is voor de Laarbeekse gemeenschap hebben we het afgelopen jaar gemerkt, toen de pandemie ons allen hard geraakt heeft. Maar ook uit deze coronacrisis komen we met vertrouwen samen sterker uit, met saamhorigheid in onze gemeenschap en een stevig fundament als gemeente Laarbeek.

Vandaar ook de titel 'Gezond de toekomst in!' voor deze Kadernota 2022, waarbij wij trots zijn op de veerkracht in onze samenleving en in de gemeentelijke organisatie en met vertrouwen naar de toekomst kijken. Wij beseffen dat er diverse sectoren en inwoners hard geraakt zijn door de pandemie en ondersteunen hen in dit proces. Zoals we ook afgelopen jaar hebben gedaan, bijvoorbeeld door in gesprek te gaan met nertsenhouders, winkeliers en getroffen gezinnen. Aan de andere kant zien we ook de kracht en creativiteit van veel ondernemers, instellingen en verenigingen in Laarbeek, aangezien er maar beperkt een beroep is gedaan op de gemeente voor (financiële) ondersteuning. Middelen van het Rijk, die we hebben ontvangen voor het opvangen van de gevolgen van corona, houden we vooralsnog beschikbaar (in de reserve corona). Als het nodig is, dan zetten we deze in.

Uiteraard gunnen wij een ieder ook mentale en fysieke gezondheid en meer vrijheden naar de toekomst toe. De pandemie is helaas nog niet voorbij en waakzaamheid blijft voorlopig nodig. Als gemeente zetten we ook in op deze aspecten van gezondheid en aan de andere kant het vergroten van het veiligheidsgevoel van mensen, op meerdere manieren, voor de realisatie van een weerbare samenleving.

De financiële gezondheid van de gemeente blijft onverminderd goed. De afgelopen jaren heeft Laarbeek steeds ingezet op solide financieel beleid en een structureel sluitende begroting, ondanks dat duidelijk was dat het Rijk gemeenten onvoldoende compenseerde voor de stijgende kosten van de jeugdzorg. Wij zijn verheugd dat eindelijk middels de uitkomsten van de arbitragezaak tussen het Rijk en de VNG compensatie in het vooruitzicht (bij de september-circulaire 2021) voor het jaar 2022 wordt gesteld en voor de andere jaren snel daarna.

De voorstellen in deze Kadernota worden gekenmerkt doordat deze gericht zijn op blijvend investeren in de leefkwaliteit en de gemeentelijke organisatie van Laarbeek. Dit betreft investeringen in de economie en samenleving voor zowel jong als oud, consument en ondernemer, in het buitengebied en in de kernen. Investeren in onderzoek voor nog meer bedrijfskavels en capaciteit voor de verkoop ervan en om woningbouwplannen te faciliteren bijvoorbeeld, houdt onze Laarbeekse economie gezond en onze gemeente aantrekkelijk. Daar waar taken zijn geïntensiveerd of versnelling in opgaven wordt gevraagd, worden in deze Kadernota ook voorstellen voor formatie-uitbreidingen gedaan. Een randvoorwaarde om onze ambities als gemeente uit te kunnen voeren betreffen ook investeringen in de mensen, die (specifieke) kennis en kunde in een krapper wordende arbeidsmarkt, voor Laarbeek inzetten. Ook stellen wij bijvoorbeeld voor om middelen beschikbaar te stellen voor ondernemers die het moeilijk hebben na de pandemie, belangrijke duurzaamheidsprojecten, het speelruimteplan, het kerkplein Aarle-Rixtel en het verkeersknelpunt bij de Deense Hoek.

Mooie investeringen in deze Kadernota 2022 die de leefkwaliteit, economie en sociale samenhang van Laarbeek faciliteren en stimuleren, zodat we toekomstbestendig en gezond de toekomst in kunnen gaan als Laarbeek!

Leeswijzer

In de inleiding vindt de aanbieding plaats van deze Kadernota 2022, waarna de leeswijzer en procedure van behandeling van de kadernota kort wordt toegelicht. Vervolgens wordt de financiële positie 2022 t/m 2025 weergegeven met een uitgebreide toelichting op de gepresenteerde meerjarenperspectief.

Beginnend met een samenvattend geactualiseerd financieel overzicht van de financiële positie 2022-2025. Daarbij wordt stapsgewijs de financiële ontwikkeling weergegeven van in de basis de primitieve begroting 2021 naar uiteindelijk de financiële beginstand van deze Kadernota 2022. Deze stand is gelijk aan de eindstand van de 1e tussenrapportage 2021.

Daarna volgt een nadere (financiële) uiteenzetting per programma. Daarbij worden alle verwerkte voorgestelde bijstellingen nader toegelicht.

Een uitwerking van de geformuleerde ambities/afspraken per programma in de vorm van '*Wat gaan we ervoor doen in 2022?*' zal pas bij de samenstelling van de begroting 2022 worden toegevoegd.

Als laatste onderdeel worden in de financiële kaderstelling met name de financiële uitgangspunten gepresenteerd, die als basis gebruikt zullen worden bij verdere de uitwerking en samenstelling van de begroting 2022 met bijbehorend meerjarenperspectief 2023-2025.

Procedure behandeling kadernota

In tegenstelling tot voorgaand jaar heeft het college richting de samenstelling van de Kadernota 2022 de integrale afweging gemaakt voor het beschikbaar stellen van (extra) financiële middelen voor nieuwe beleidsvoornemens. Deze voorstellen zijn vertaald in deze Kadernota, die middels algemene beschouwingen door de raad, hun vertaalslag zullen gaan krijgen in de begroting 2022.

Hiermee wordt dit jaar weer een Kadernota 2022 in volle omvang (beleid en financiën) gepresenteerd.

Financiële positie 2022-2025

Eerst wordt een samenvattend financieel beeld 2022-2025 gepresenteerd met een uitgebreide toelichting op het gepresenteerde meerjarenperspectief. Daarna volgt een nadere uitwerking per programma.

Ontwikkeling exploitatiesaldo

Onderstaande tabel geeft het verloop van het exploitatiesaldo in het meerjarenperspectief inclusief de mutaties uit de Kadernota 2022 weer.

	Begroting	Meerjarenperspectief		
	2022	2023	2024	2025
<i>bedragen x € 1.000</i>				
Primitieve begroting 2021-2024	-260	17	107	285
Mutaties tot en met april	0	0	0	0
1e Tussenrapportage 2021	81	62	62	64
Saldo na 1e Tussenrapportage 2021	-341	-45	45	221
Bestaand beleid	293	320	300	300
Nieuw beleid	-308	-419	-348	-494
Gemeentefonds	265	88	-66	-171
Dekkingsplan	100	20	34	217
Saldo na Kadernota 2022-2025	9	-36	-36	73

Het vertrekpunt is de vastgestelde begroting 2021 met bijbehorend meerjarenperspectief 2022-2024 inclusief de gevolgen van het daarin opgenomen meerjarig dekkingsplan. Daarna zijn de financiële gevolgen verwerkt van de vastgestelde begrotingswijzigingen tot en met de raadsvergaderingen van april 2021, aangevuld met de financiële gevolgen van de vastgestelde 1e tussenrapportage 2021.

In aanloop naar de samenstelling van de begroting 2022 vindt nu in deze Kadernota 2022 de verwerking plaats van diverse voorgestelde bijstellingen in de vorm van:

- Nieuw beleid: dit betreft voorstellen voor het beschikbaar stellen van (nieuwe) middelen voor nieuwe beleidsonderwerpen;
- Bestaand beleid: dit betreft voorstellen voor het beschikbaar stellen van middelen of bijstellingen of onderwerpen, die bestaand beleid betreffen;
- Gemeentefonds: bijstelling van de algemene uitkering als gevolg van circulaire's;
- Dekkingsplan: dit betreft nieuwe dekkingsmiddelen of bijstelling van bestaande dekkingsmiddelen uit het dekkingsplan.

De Kadernota 2022 geeft een fundament en richting voor het financieel meerjarenperspectief van de begroting 2022. Daarbij is het uiteindelijk van belang om een structureel sluitende begroting te presenteren.

Toelichting meerjarenperspectief 2022-2025 en beschouwing

Wanneer alle voorstellen in deze Kadernota 2022 worden overgenomen, resulteert een positief saldo over de jaarschijf 2022 van € 9.000, nadelige saldi in 2023 en 2024 van € 36.000 en tot slot weer positief saldo van € 73.000 in 2025. Deze Kadernota presenteren wij dan ook met vertrouwen om gezond de toekomst in te gaan!

Alvorens een nadere beschouwing op dit meerjarenperspectief te maken, is het belangrijk om de ontwikkelingen rondom de compensatie vanuit het Rijk voor de jeugdzorg toe te lichten.

Afspraken Rijk-VNG omtrent jeugdzorg

Op donderdag 3 juni 2021 heeft overleg plaatsgevonden tussen de VNG en het huidige kabinet over de uitspraak van de arbitrage-commissie inzake extra compensaties jeugdzorg. Uitkomst is dat het huidige kabinet in de komende Miljoenennota 2022 € 1,3 miljard extra beschikbaar gaat stellen boven op de € 300 miljoen die eerder al beschikbaar is gesteld. Over 2023 en verder is nog geen uitspraak gedaan, dat is aan het nieuwe kabinet.

Hoe de verdeling van het éénmalig bedrag in 2022 van € 1,3 miljard over alle gemeenten gaat plaatsvinden is nog onbekend. Als de verdeling plaatsvindt door een toevoeging van deze middelen aan het gemeentefonds, met een aangepaste uitkeringsfactor, kan indicatief als vuistregel gehanteerd worden: delen door 1.000. Dan zou dit een bedrag betekenen voor Laarbeek van circa € 1,3 miljoen. Wanneer de verdeling plaatsvindt op basis van het aantal inwoners of werkelijke kosten of anderszins, dan is een inschatting op voorhand moeilijker te maken.

Beschouwing meerjarenperspectief

Los van de gehanteerde verdeling van de te ontvangen middelen voor jeugdzorg is duidelijk dat er voor alle gemeenten in Nederland, en dus ook voor de gemeente Laarbeek, een substantieel éénmalig bedrag in de septembercirculaire 2021 beschikbaar zal komen voor het jaar 2022. De daadwerkelijke structurele doorwerking laat via de circulaires op zich wachten, maar geeft reële verwachtingen naar de toekomst.

Voor een structureel sluitende begroting vanuit het provinciaal toezicht bezien, is het belangrijk om de incidentele effecten uit het meerjarenperspectief te elimineren, zoals in de volgende paragraaf is weergegeven.

Structureel evenwicht

Onderstaande tabel geeft de splitsing van het exploitatiesaldo uit het meerjarenperspectief naar incidenteel en structureel weer.

	Begroting	Meerjarenperspectief		
<i>bedragen x € 1.000</i>	2022	2023	2024	2025
Structureel	-206	-154	-156	73
Incidenteel	215	118	120	0
Saldo Kadernota 2022	9	-36	-36	73

Dit overzicht geeft inzicht hoe het geraamde exploitatieresultaat over de periode 2022-2025 is opgebouwd qua verdeling naar het saldo van zowel structurele als incidentele baten en lasten.

Beschouwing meerjarenperspectief in relatie tot structureel evenwicht

Voor provinciaal toezicht is het belangrijk dat ná eliminatie van de incidentele baten en lasten de begroting structureel sluitend is, hetgeen wil zeggen een positief saldo in 2022 óf positieve saldi in 2024 en 2025 (zonder opschuivend evenwicht). Exclusief incidentele baten en lasten kent het begrotingsjaar 2022 op dit moment een nadelig saldo van € 206.000 en laat de Kadernota 2022 voor 2024 een nadeel van € 156.000 en een voordeel van € 73.000 in 2025 zien. De beoordeling van de provincie vindt enkel plaats bij de begroting.

Dit maakt dat in afwachting van de te ontvangen middelen voor de jaarschijf 2022 bij de septembercirculaire 2021 en de structurele middelen in het vooruitzicht het college u deze Kadernota 2022 met gezond vertrouwen aanbiedt. Deze Kadernota 2022 kent een gedegen financieel fundament, die na verwerking van de septembercirculaire 2021 nog meer zwarte cijfers zal laten zien, ook structureel.

Daarbij kennen we een stevige financiële positie, met een groei van onze algemene reserves en een verbetering van onze solvabiliteit.

Al met al een toekomstbestendige en gezonde basis om -in afwachting van de septembercirculaire- onze plannen in dit laatste jaar van de huidige raadsperiode vorm te geven om verder te kunnen investeren in de leefkwaliteit van onze gemeente en een structureel sluitende begroting te presenteren.

Dekkingsplan 2022-2025

Onderstaande tabel geeft het voorgestelde dekkingsplan weer. Een toelichting op deze voorstellen is opgenomen bij de individuele programma's.

	Begroting	Meerjarenperspectief			
<i>bedragen x € 1.000</i>	2022	2023	2024	2025	
Inzet jaarlijkse storting algemene reserve	0	20	34	34	
Stijging ozb-opbrengst 2025	0	0	0	183	
Verhoging opbrengst bouwleges	100	0	0	0	
Dekkingsplan	100	20	34	217	

Het dekkingsplan conform de vastgestelde begroting 2021 met bijbehorend meerjarenperspectief 2022-2024 is al vertaald in het geactualiseerde saldo van deze Kadernota 2022. Daarbij geldt als reeds vastgesteld dekkingsplan:

- verhoging ozb-opbrengst 2022 t/m 2024 ter grootte van jaarlijks 3% inclusief inflatie
- verhoging opbrengst bouwleges met jaarlijks 2% en de overige leges 2022 t/m 2023 met jaarlijks 5% (voor zover mogelijk)
- verhoging tarief rioolheffing 2022 t/m 2024 met jaarlijks 3,61% aangevuld met een jaarlijkse inflatiecorrectie (conform vastgesteld rioolbeheerplan).

In deze Kadernota wordt nu het voorstel gedaan om voor het jaar 2025 de ozb-opbrengst te verhogen met eveneens 3% inclusief inflatie. Dit zorgt voor een extra in te ramen opbrengst van € 183.000.

Tevens is het voorstel om de opgenomen structurele toevoeging aan de algemene reserve van de ontstane vrije beschikbare middelen Senzer in de begroting 2021 te laten vervallen en deze nu in te zetten als algemene dekkingsmiddelen richting de begroting 2022. Hiermee ontstaat een voordeel in de exploitatie van € 20.000 in de jaarschijf 2023, oplopend naar structureel € 34.000 met ingang van 2024.

Ook is een eenmalige verhoging van € 100.000 geraamd van de opbrengst bouwleges in 2022 als gevolg van de toegenomen bouwactiviteiten.

Programma 1 Burger en bestuur

Portefeuillehouders

Burgemeester Van der Meijden

Wethouder Briels

Wethouder Slaets-Sonneveldt

Programmadoelstelling

Lokale bestuurlijke samenwerking

De tijd waarin we leven vraagt om verbinding en niet om polarisatie. We voelen de behoefte om op een andere manier met elkaar om te gaan. Dat vergt respect voor en vertrouwen in elkaar, onze partners, inwoners en ambtenaren. Ook vraagt het lef om los te laten en samen op te trekken. Onze manier van samenwerken is respectvol naar elkaar, partners, inwoners en ambtenaren.

We stappen in een groeiproces waaraan onlosmakelijk verbonden is dat we 'ruimte geven en ruimte krijgen' en met respect voor ieders rol samenwerking blijven zoeken. We vinden dat we de bestuurlijke samenwerking regelmatig met elkaar moeten bespreken en evalueren.

Samenwerking en cocreatie

De maatschappelijke opgaven van deze tijd vragen om een ander soort lokaal bestuur, overheden zijn in transitie. De gemeente is op zoek naar haar nieuwe rol. De omwenteling die de gemeente maakt in relatie tot de inwoner en groepen inwoners kan getypeerd worden als: 'meer loslaten en minder bemoeizucht'. Zaken niet dichtregelen met beleidsnota's maar gebruik maken van de energie en kennis in de samenleving en hierbij een faciliterende, ondersteunende en verbindende houding aannemen. We staan open voor initiatieven vanuit de samenleving en – waar nodig en gewenst – ondersteunen en faciliteren we deze. We gaan uit van het principe van een 'inclusieve democratie': iedereen telt mee. We gaan daarom ook actief op zoek en in gesprek met mensen die nog niet meedenken of meedoen.

Regionale samenwerking

Met het vaststellen van de Toekomstvisie "Samen daadkrachtig en energiek naar 2030" hebben de gemeente en de gemeenschap een bewuste keuze gemaakt om een zelfstandige gemeente te zijn. Voor een deel van de maatschappelijke opgaven kan de uitvoering het best plaatsvinden op het laagste schaalniveau, namelijk dat van de gemeente Laarbeek. Bij andere opgaven ligt het echter voor de hand om de samenwerking met omliggende gemeenten op te zoeken.

Wij hanteren daarbij het principe dat samenwerking gebaseerd moet zijn op inhoudelijke vraagstukken, op basis van "goedschaligheid": we kiezen daarbij het juiste schaalniveau. We nemen graag een proactieve rol in regionale netwerken en kijken over de bestaande regiogrenzen heen om gemeentelijke en regionale belangen te behartigen en kansen te benutten.

Afspraken

Onderstaande afspraken zijn op dit programma van toepassing.

- 1.01 Lokale bestuurlijke samenwerking continu met elkaar bespreken en minimaal 2 maal per jaar evalueren
- 1.02 We gaan op zoek naar en laten ons inspireren door andere vormen om ons democratisch proces te verbeteren

- 1.03 We nemen graag een proactieve rol in regionale netwerken en kijken over de bestaande regiogrenzen heen om gemeentelijke en regionale belangen te behartigen en kansen te benutten
- 1.04 Afspraken toegevoegd die niet in het raadsprogramma waren opgenomen

Daarnaast gaan we continu op zoek naar mogelijkheden en uitdagingen om de inwoners te betrekken bij onze gezamenlijke ambities.

Taakvelden per programma

In dit programma zitten de volgende taakvelden opgenomen:

- 0.1 Bestuur
- 0.2 Burgerzaken
- 7.2 Riolering
- 7.3 Afval

Financiën

Onderstaande tabel geeft het verloop van het programmasaldo weer.

	Begroting		Meerjarenperspectief	
	2022	2023	2024	2025
<i>bedragen x € 1.000</i>				
Primitieve begroting 2021-2024	-729	-726	-723	-693
Mutaties tot en met april	0	0	0	0
1e Tussenrapportage 2021	6	8	8	8
Saldo na 1e Tussenrapportage 2021	-735	-734	-731	-701
Nieuw beleid	-13	0	0	0
Gemeentefonds	-19	-19	-19	-19
Saldo na Kadernota 2022-2025	-767	-753	-750	-720

Onderstaand worden de financiële mutaties uit de Kadernota 2022 toegelicht.

	Begroting		Meerjarenperspectief	
	2022	2023	2024	2025
<i>bedragen x € 1.000</i>				
Nieuw beleid	-13	0	0	0
Renovatie milieustraat	0	0	0	0
Lasten	0	0	0	0

In 2021 wordt een onderzoek gedaan naar renovatie van de milieustraat. Er worden verschillende opties uitgewerkt met daarin een verschillende balans tussen de dienstverlening die de milieustraat biedt, de omvang van de renovatie, en meekoppelkansen

zoals verdere samenwerking met andere gemeenten. Deze scenario's worden in een afzonderlijk raadsvoorstel aan de raad voorgelegd. De kosten voor de renovatie zijn afhankelijk van het scenario dat de raad kiest. De dekking van de kapitaallasten komt ten laste van de afvalstoffenheffing.

Verkiezingen gemeenteraad		-13	0	0	0
Lasten		-13	0	0	0

In het kader van de gemeenteraadsverkiezingen vindt een aantal incidentele (1 x per 4 jaar) activiteiten plaats die vragen om extra middelen. Genoemd (maar niet uitputtend) kunnen worden: Afscheid oude raad, commissie en college, aanvraag VOG kandidaat raadsleden, verkiezingsavond, risicoanalyse kandidaat wethouders, beëdiging nieuwe raad, introductie nieuwe raad.

Viering 25 jaar Laarbeek		0	0	0	0
Lasten		-50	0	0	0
Baten		50	0	0	0

In 2022 bestaat de gemeente Laarbeek 25 jaar. Dit vieren we een jaar lang met diverse activiteiten, waarbij wij kernen in hun kracht zetten. In het najaar van 2021 worden de activiteiten bekend gemaakt aan de inwoners van Laarbeek.

Voor de onderdelen die gericht zijn op saamhorigheid en ontmoeten van inwoners na een lange stille coronatijd, wordt voorgesteld om deze te dekken uit de reserve corona voor een totaal bedrag van € 30.000.

Voor de onderdelen die gericht zijn op een open dag van het gemeentehuis en receptie voor genodigden, wordt voorgesteld deze te dekken uit de algemene reserve voor een bedrag van € 20.000.

Gemeentefonds		-19	-19	-19	-19
----------------------	--	------------	------------	------------	------------

Gevolgen meicirculaire 2021 gemeentefonds		-19	-19	-19	-19
Lasten		-19	-19	-19	-19

De financiële gevolgen van de meicirculaire 2021 gemeentefonds zijn meerjarig verwerkt in deze Kadernota 2022. Door middel van een afzonderlijke Raadsinformatiebrief wordt de raad nader geïnformeerd over de verdere detaillering van de diverse bijstellingen binnen de verschillende programma's.

Programma 2 Veiligheid

Portefeuillehouders

Burgemeester Van der Meijden

Programmadoelstelling

Inwoners willen zich veilig voelen in hun eigen leefomgeving. Kleine irritaties, zoals foutparkeren en zwerfvuil, maar ook grotere vraagstukken, zoals overlast van verwarde personen, criminaliteit en illegale wietplantages geven inwoners een onveilig gevoel. Het is belangrijk dat dit in een vroegtijdig stadium wordt gesignaleerd. Dat vraagt om ogen en oren in de wijk, onder meer van de politie en van gemeentelijke handhavers maar ook van inwoners. Een veilige samenleving is een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Wij accepteren geen ondermijning en ondersteunen hierin de burgemeester. Door de toenemende digitalisering is het zorgvuldig omgaan met de informatie en gegevens van inwoners (persoonsgegevens) en organisaties ook voor gemeenten van steeds groter belang. Uitval van computers, het zoek raken van gegevensbestanden of het door onbevoegden kennismaken dan wel manipuleren van bepaalde gegevens kan ernstige gevolgen hebben voor de continuïteit van de dienstverlening. Een betrouwbare, beschikbare en correcte informatiehuishouding is essentieel voor de dienstverlening van gemeenten en de privacy van onze inwoners.

Afspraken

Onderstaande afspraken zijn op dit programma van toepassing.

- 2.01 Wij accepteren geen ondermijning en stimuleren onze inwoners om mede verantwoordelijkheid te dragen voor een veilige samenleving
- 2.02 Wij benutten onze bestuurlijke netwerken ten behoeve van de handhaving
- 2.03 Wij blijven werken aan een betrouwbare en veilige informatiehuishouding
- 2.04 Afspraken toegevoegd die niet in het raadsprogramma waren opgenomen

De invulling van de eigen procesregie op multi-probleem casuïstieken blijkt succesvol. Dit zal verder worden ontwikkeld.

De samenwerking SSIB (Samen Sterk in Brabant) wordt verder uitgebreid na eerste succesvolle gezamenlijke acties met partners uit het veiligheidsdomein.

Taakvelden per programma

In dit programma zitten de volgende taakvelden opgenomen:

- 1.1 Crisisbeheersing en Brandweer
- 1.2 Openbare orde en Veiligheid
- 7.5 Begraafplaatsen

Financiën

Onderstaande tabel geeft het verloop van het programmasaldo weer.

	Begroting	Meerjarenperspectief		
	2022	2023	2024	2025
<i>bedragen x € 1.000</i>				
Primitieve begroting 2021-2024	-1.701	-1.700	-1.700	-1.700
Mutaties tot en met april	0	0	0	0
1e Tussenrapportage 2021	0	0	0	0
Saldo na 1e Tussenrapportage 2021	-1.701	-1.700	-1.700	-1.700
Nieuw beleid	0	-6	-6	-6
Saldo na Kadernota 2022-2025	-1.701	-1.707	-1.706	-1.706

Onderstaand worden de financiële mutaties uit de Kadernota 2022 toegelicht.

	Begroting	Meerjarenperspectief		
	2022	2023	2024	2025
<i>bedragen x € 1.000</i>				
Nieuw beleid	0	-6	-6	-6
Optimalisering bevolkingszorg	0	-6	-6	-6
Lasten	0	-6	-6	-6

Optimalisering bevolkingszorg wil zeggen uitbreiding van het bureau bevolkingszorg binnen de veiligheidsregio Brabant Zuidoost naar de oorspronkelijke bezetting van 4,8 fte. Vanaf 2021 wordt dit gedekt uit de beschikbare coronamiddelen. In 2022 vindt dekking plaats uit de algemene reserve van de Veiligheidsregio. Vanaf 2023 moeten deze extra kosten structureel worden opgenomen in onze begroting.

Programma 3 Woon- en leefklimaat

Portefeuillehouders

Burgemeester Van der Meijden

Wethouder Briels

Wethouder Meulenstein

Wethouder Slaets-Sonneveldt

Programmadoelstelling

Wonen en leefbaarheid

Om een vitale en toekomstbestendige gemeente te blijven is een evenwichtige leeftijdsopbouw essentieel. Om een diversiteit aan mensen te verleiden om in Laarbeek te blijven en te komen wonen zijn er voldoende geschikte woningen en woonvormen nodig die aansluiten bij huidige en toekomstige behoeften. We voorzien zowel in de demografische vraag op de lange als op de korte termijn (levensloopbestendig). Indien nodig treden we in overleg met de provincie over de uitbreidingsbehoefte. De woningen dienen evenwichtig over de kernen te zijn verdeeld, waarbij de bouw van woningen in Aarle-Rixtel en Lieshout, gezien het beperkte aanbod en grote vraag, de komende tijd de eerste prioriteit heeft.

Open, groene ruimte in de kernen wordt steeds schaarser maar bepaalt wel in belangrijke mate het dorps karakter van Laarbeek. Dit willen we voor de toekomst graag behouden. We richten ons daarom als het gaat om woningbouw ook op het herbestemmen en herstructureren van bestaande bebouwde gebieden en gebouwen (ook kerken).

Laarbeek is een groene gemeente. Groen is een kernkwaliteit van Laarbeek. Op verschillende manieren spant de gemeente zich in voor een verbetering van natuur, milieu en landschap. Deze inspanningen dragen immers bij aan een gezond leefklimaat. Mede om soortenrijkdom te behouden en herstellen wordt nieuwe natuur aangelegd.

Het is goed wonen in Laarbeek. De wijze waarop de voorzieningen in de openbare ruimte worden beheerd en onderhouden draagt bij aan de veiligheid en de beleving van de openbare ruimte. Het beheer en onderhoud is onderhevig aan nieuwe ontwikkelingen en (wettelijke)eisen. Daarbij kan gedacht worden aan het verbod op het gebruik van onkruidbestrijdingsmiddelen, demografische ontwikkelingen, de gevolgen van de klimaatverandering. Maar ook het toenemende aantal initiatieven, waarbij het onderhoud en beheer samen met en door inwoners vorm wordt gegeven. Ook is er sprake van een toename van het te onderhouden en te beheren oppervlak door de aanleg van nieuwe woonwijken en natuur. Om het beheer en onderhoud op orde te houden zijn investeringen en reserveringen noodzakelijk. Er dienen om achterstanden te voorkomen en onveilige situaties uit te bannen nieuwe afspraken te worden gemaakt over het beheer- en onderhoudsniveau van de openbare ruimte.

Laarbeek wil de nabijheid tot Helmond en Eindhoven beter benutten, met behoud van het landelijke karakter. Een snelle en comfortabele verbinding met het stedelijk gebied is hiervoor onontbeerlijk. Voor verbeteringen in de weginfrastructuur (inclusief de Beekse brug) is een krachtige proactieve lobby gericht op bereikbaarheid enerzijds en een aanvaardbaar verkeersniveau ten behoeve van de leefbaarheid anderzijds noodzakelijk. Besluiten over de verkeersinfrastructuur benaderen wij altijd vanuit de 'Ladder van Verdaas'. Nut en noodzaak dienen eerst aangetoond te zijn voordat nieuwe structuren worden aangelegd. Daarnaast dienen andere vormen van (duurzaam) vervoer te worden gestimuleerd, door bijvoorbeeld het versterken van het openbaar vervoer, de aanleg van snelfietsroutes en de plaatsing van snellaadpalen.

Landelijk gebied

In het landelijk gebied doen zich vele gewenste, maar ook ongewenste ontwikkelingen voor. Ontwikkelingen moeten worden omgezet in nieuwe kansen en dragers voor de leefbaarheid van het landelijk gebied. Daarbij wordt er gezocht naar een nieuwe balans tussen de verschillende functies.

Eenzijds worden steeds meer agrarische bedrijven beëindigd, anderzijds is er de toenemende schaalvergroting. Dat leidt tot vraagstukken met betrekking tot het hergebruik van de vrijkomende agrarische bebouwing en gronden, verloedering en toename van (drugsgelateerde) criminaliteit. Het gaat dus om economische belangen maar zeker ook om andere waarden zoals gezondheid, natuur en landschap, biodiversiteit en klimaat. Verschillende belangen zullen moeten worden gewogen. We willen ontwikkelingen kunnen sturen en omzetten naar kansen om de leefbaarheid in het buitengebied te behouden en te versterken.

Er dient daarbij ook te worden gezocht naar nieuwe economische dragers om de visie buitengebied vorm te kunnen geven. Daarbij kan concreet gedacht worden aan instrumenten om invulling te geven aan het beleid (van herbestemming tot sloop) voor vrijkomende agrarische bebouwing.

Duurzaamheid

Duurzaamheid en de energietransitie zijn thema's die ook landelijk erg in ontwikkeling zijn. In Laarbeek is er de afgelopen jaren ingezet op duurzaamheid waarbij samenwerking met inwoners en organisaties centraal stond. Er zijn experimentele vormen van duurzaamheid en innovatie bevorderd.

We willen focus aanbrengen in de doelstellingen voor de komende jaren. Tegelijkertijd willen we duurzaamheid echter ook in alle reguliere beleidsonderwerpen verankeren.

Afspraken

Onderstaande afspraken zijn op dit programma van toepassing.

- 3.01 Wij stemmen woningbouw af op de (demografische) vraag naar woningen op zowel de lange als korte termijn
- 3.02 Wij hanteren het uitgangspunt van een evenredige verdeling van woningen over de kernen en de komende periode geven wij daarom prioriteit aan woningbouw in de kernen Aarle-Rixtel en Lieshout
- 3.03 Ter behoud van het dorpse karakter worden niet alle open plekken bebouwd
- 3.04 Naast uit- en inbreiding richten we ons ook op herbestemming en –structurering van bestaande bebouwde gebieden en gebouwen
- 3.05 Er worden (nieuwe) afspraken gemaakt over het beheer- en onderhoudsniveau van de openbare ruimte
- 3.06 We voeren een krachtige proactieve lobby gericht op bereikbaarheid en een aanvaardbaar verkeersniveau ten behoeve van de leefbaarheid (volgens Ladder van Verdaas)
- 3.07 Wij stellen een visie op voor het buitengebied
- 3.08 Wij gaan op zoek naar kansen en nieuwe economische dragers voor vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen
- 3.09 We zetten onverminderd in op duurzaamheid en brengen focus aan in concrete duurzaamheidsdoelstellingen en tegelijkertijd verankeren we duurzaamheid in alle beleidsonderwerpen
- 3.10 We zetten in op het versterken van de natuur en landschap van Laarbeek
- 3.11 Afspraken toegevoegd die niet in het raadsprogramma waren opgenomen

Taakvelden per programma

In dit programma zitten de volgende taakvelden opgenomen:

- 2.1 Verkeer, wegen en water
- 2.3 Recreatieve Havens
- 5.4 Musea
- 5.5 Cultureel erfgoed
- 5.6 Media
- 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie
- 7.4 Milieubeheer
- 8.1 Ruimtelijke Ordening
- 8.3 Wonen en bouwen

Financiën

Onderstaande tabel geeft het verloop van het programmasaldo weer.

	Begroting	Meerjarenperspectief		
	2022	2023	2024	2025
<i>bedragen x € 1.000</i>				
Primitieve begroting 2021-2024	-6.753	-6.644	-6.698	-6.755
Mutaties tot en met april	2	2	2	2
1e Tussenrapportage 2021	-12	-12	-12	-12
Saldo na 1e Tussenrapportage 2021	-6.744	-6.635	-6.689	-6.745
Bestaand beleid	0	-47	-62	-62
Nieuw beleid	-75	-83	-99	-224
Dekkingsplan	100	0	0	0
Saldo na Kadernota 2022-2025	-6.721	-6.767	-6.852	-7.033

Onderstaand worden de financiële mutaties uit de Kadernota 2022 toegelicht.

	Begroting	Meerjarenperspectief		
	2022	2023	2024	2025
<i>bedragen x € 1.000</i>				
Bestaand beleid	0	-47	-62	-62
Besparing subsidie bibliotheek	0	-40	-40	-40
Lasten	0	-40	-40	-40

In de begroting 2021 is met ingang van 2023 een besparing aangegeven op de subsidie bibliotheek van totaal € 75.000. Het eerste deel van de besparing wordt al in 2022 gerealiseerd door het wegvallen van de tijdelijke subsidie van € 40.000 voor het taalhuis. Dit betekent niet dat de bibliotheek vanaf 2022 geen taalhuisactiviteiten meer uitvoert. In overleg met het bibliotheekbestuur wordt bekeken hoe de totale besparing vanaf 2023 het

beste vorm kan krijgen binnen de door de gemeente gestelde kaders. De tijdelijke subsidie voor het Taalhuis werd gedekt uit de volgende budgetten: 'Taalhuis laaggeletterdheid' (€ 10.000) en 'Participatie - lokaal deel' (€ 30.000).

Deze bijstelling heeft een mutatie tot gevolg in zowel programma 3 (taakstellende besparing) als programma 4 (dekking).

Vervangen brug Stapweg Beek en Donk	0	-7	-7	-7
Lasten	0	-7	-7	-7

Deze brug dient in 2022 vervangen te worden. In verband met de veiligheid voor de gebruikers is de brug al afgesloten voor zwaar verkeer. De kosten voor vervanging van de brug worden globaal ingeschat op € 300.000 in 2022.

De kapitaallasten van deze investering worden gedekt uit het beschikbare budget vervangingsinvesteringen hetgeen leidt tot een mutatie in zowel programma 3 (kapitaallasten) als 6 (dekking).

Vervangen verkeersregelinstallatie (VRI) Aarle-Rixtel	0	0	-15	-15
Lasten	0	0	-15	-15

Deze VRI, die in 2007 werd geplaatst, moet over enkele jaren worden vervangen. Op dit moment is de kwaliteit zodanig dat uitstel van de vervanging tot 2023 verantwoord wordt geacht. Voorlopig wordt uitgegaan van een indicatieve vervangingsinvestering van € 200.000 in 2023.

De kapitaallasten van deze investering worden gedekt uit het beschikbare budget vervangingsinvesteringen hetgeen leidt tot een mutatie in zowel programma 3 (kapitaallasten) als 6 (dekking).

Nieuw beleid	-75	-83	-99	-224
---------------------	------------	------------	------------	-------------

Aanpak Kruising Deense Hoek N615	0	-14	-14	-14
Lasten	0	-14	-14	-14

Vanuit het college en de raad is de wens om de verkeersveiligheid op de kruising Deense Hoek-N615 te verbeteren. Dit jaar vindt een studie plaats naar de beste oplossing. Dit kan zijn een rotonde of een verkeerslichteninstallatie. Uitgaande van een investering in 2022 van € 800.000, is de bijdrage hierin voor de gemeente Laarbeek op grond van de wegvakentheorie € 400.000.

De kapitaallasten van deze investering leiden tot een mutatie.

Herinrichting Kerkplein Aarle-Rixtel	0	-18	-18	-18
Lasten	0	-18	-18	-18

Vanuit het college en de raad is de wens om de inrichting van het kerkplein Aarle-Rixtel te verbeteren en aantrekkelijker te maken. Dit jaar wordt een plan en een kostenraming

opgesteld voor het kerkplein samen met het kerkbestuur en het Dorpsplatform. Voorlopig houden we een investering aan van € 500.000.
De kapitaallasten van deze investering leiden tot een mutatie.

Innovatieve geluidsmaatregelen N279	0	0	-10	-10
Lasten	0	0	-10	-10

Vanuit het college en de raad bestaat de wens om gelijktijdig met de reconstructie van de N279 op enkele plaatsen bij de woningen langs de weg bovenwettelijke geluidsinnovatieve maatregelen te treffen. Kosten zijn geraamd op € 400.000 in 2023 waarvan de helft (€ 200.000) voor rekening komt van de gemeente Laarbeek.
De kapitaallasten van deze investering leiden tot een mutatie.

Inwerkingtreding Omgevingswet	-10	-20	-20	-20
Lasten	-35	-70	-70	-70
Baten	25	50	50	50

Met de beoogde inwerkingtreding per 1 juli 2022 van de Omgevingswet worden bodemtaken van de provincie en rijk overgedragen aan gemeenten. Door de ODZOB is een inschatting gemaakt van de kosten die daarmee gemoeid zijn. Deze worden geraamd op € 50.000. Met de overdracht van taken zal ook budget worden overgedragen vanuit de provincie. Onduidelijk is echter hoe groot dit budget zal zijn. Daarnaast geldt, dat Laarbeek de huidige bodemtaken niet goed belegd heeft. Veel regiogemeenten hebben deze taken al aan de Omgevingsdienst overgedragen. Om de bestaande taken goed te kunnen uitvoeren is een jaarbudget noodzakelijk van per saldo € 20.000.

Speelruimteplan	-16	-22	-28	-33
Lasten	-16	-22	-28	-33

Er is een aanpassing nodig van het jaarlijkse onderhouds- en vervangingsbudget speelplekken. Omdat het huidige peil niet aansluit met de daadwerkelijke waarde. Ter onderbouwing hiervan is een nieuw speelruimteplan opgesteld dat inspeelt op lokale wensen en mogelijkheden.

Uitvoering samenvoeging reserves Duurzaamheid tot één reserve duurzaamheid algemeen	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0

De reserves Stimuleringsregeling duurzame warmte NB zijnde € 150.000 en de reserve duurzaamheidsleningen Laarbeek zijnde € 350.000 worden opgeheven. Het bedrag dat hiermee vrijkomt (totaal € 500.000), wordt gestort in de reserve duurzaamheid (algemeen).

Uitvoering stimuleringsbudget inwonersinitiatieven vergroening	0	0	0	-5
Lasten	-5	-5	-5	-5
Baten	5	5	5	0

Het is belangrijk om onze inwoners mee te krijgen in onze duurzaamheidsboodschap. Daarvoor is het nodig dat onze inwoners een meedenkende gemeente aan hun kant treffen als ze zelf initiatieven voor vergroening en biodiversiteitsverhoging nemen. Dan is het belangrijk dat we goede kleinschalige initiatieven kunnen stimuleren en ondersteunen. Het is de 'smeerolie' voor mooie groene en sociale buurtinitiatieven. Het gaat om maximaal € 250 tot € 500 per initiatief. Voldoende om wat bloembakken te vullen, een geveltuintje te maken door een rij tegels weg te halen, of een boomspiegel aan te planten. Dus relatief kleine zaken die veel doen voor klimaatadaptatie, biodiversiteit en sociale binding. Een jaarlijks budget van € 5.000 geeft hiervoor de ruimte. Het structurele budget wordt de eerste 3 jaren gedekt uit de reserve duurzaamheid.

Uitvoering van projecten energiebesparing	0	0	0	-25
Lasten	-20	-25	-25	-25
Baten	20	25	25	0

Het landelijk Klimaatakkoord geeft gemeenten de opgave om regie te voeren op CO2-reductie en dit te doen door duurzame energie op te wekken en in te zetten, maar vooral door energie te besparen. Immers, alles wat we besparen, hoeven we niet op te wekken. De grootste winst zit in het gedrag van onze inwoners en ondernemers. Daarom zijn projecten nodig die inzetten op bewustwording, kennisvergroting en (financiële) motivatie. Het structurele budget wordt de eerste 3 jaren gedekt uit de reserve duurzaamheid.

Uitvoeringsagenda klimaatadaptie	0	0	0	-25
Lasten	-50	-50	-50	-50
Baten	50	50	50	25

De afspraken die door de koepelorganisaties gemaakt zijn in het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie brengen ook lokaal verantwoordelijkheden en verplichtingen met zich mee. Na de stresstest, de klimaatdialogen is er een (regionaal) uitvoeringsagenda gemaakt. Dat moet worden uitgevoerd. Dat gebeurt zoveel mogelijk door de maatregelen te integreren in bestaande of geplande projecten (denk aan rioolrenovaties en de bomenplannen). Om die plannen klimaatadaptiever te maken is wel enig aanvullend budget nodig. Een deel betreft ook het invulling geven aan nieuwe projecten (al dan niet opgenomen in de regionale uitvoeringsagenda) specifiek op het vlak van klimaatadaptatie. Hiervoor is een budget van € 50.000 nodig. Als cofinanciering wordt een bedrag geraamd van € 25.000. De eerste 3 jaren wordt een bedrag van jaarlijks € 25.000 gedekt uit de reserve duurzaamheid.

Uitwerking van een wijkuitvoeringsplan (Aarle-Rixtel of Mariahout) n.a.v. de Transitie Visie Warmte	0	0	0	-30
Lasten	-30	-30	-30	-30
Baten	30	30	30	0

Het landelijk klimaatakkoord geeft gemeenten de opgave om hun woningen en gebouwen te verduurzamen en aardgasvrij te maken. De landelijke doelstelling is om 1,5 miljoen woningen en gebouwen aardgasvrij te maken in de periode tussen 2022 en 2030. In Laarbeek vertaalt dit zich naar een lokale opgave van het verduurzamen en aardgasvrij maken van ongeveer 2.000 woningen en gebouwen voor 2030. Een wijkuitvoeringsplan omschrijft wanneer, hoe en met welke alternatieve warmtebron een wijk aardgasvrij wordt gemaakt. Het opstellen van dit plan vergt uitvoerig technisch-financieel onderzoek en een intensieve omgevingsdialoog met inwoners en andere stakeholders. Uitvoering van een wijkuitvoeringsplan valt niet onder deze post, maar wordt als apart project met begroting aan de raad voorgelegd. Hiervoor wordt een Rijksbijdrage verwacht. Het structurele budget wordt de eerste 3 jaren gedekt uit de reserve duurzaamheid.

Uitwerking van Regionale Energie Strategie (RES) in lokale energieprojecten	0	0	0	-35
Lasten	-35	-35	-35	-35
Baten	35	35	35	0

Evalueren en vernieuwen Laarbeeks beleid grootschalige opwek; vormgeven beslis- en evt. uitvoeringstraject windenergie en/of verdere zon op land; participatief vormgeven en uitvoeren van lokale energieprojecten binnen de RES, zoals uitwerken plan zoekgebied Mariahout; participeren in aanpak lokale en regionale netschaarste; ondersteunen zon op bedrijfsdaken en openbare gebouwen; ondersteunen wijkacties voor opwek. Het structurele budget wordt de eerste 3 jaren gedekt uit de reserve duurzaamheid.

Uitwerking werkbudget technische en financiële haalbaarheid Duurzaamheid gemeentelijke gebouwen	0	0	0	0
Lasten	-50	0	0	0
Baten	50	0	0	0

In het kader van de energietransitie en de gestelde klimaatdoelstellingen 2030-2050 is het noodzakelijk onderzoek te doen naar de technische en financiële haalbaarheid ter verduurzaming van gemeentelijke gebouwen. Het eenmalige budget wordt gedekt uit de reserve duurzaamheid.

Waterbeheersplan	-25	-25	-25	-25
Lasten	-25	-25	-25	-25

Om de gemeente robuuster tegen wateroverlast en verdroging te maken, is een waterbeheersplan onmisbaar. Door het achterstallig onderhoud op te pakken en waterbeheer cyclisch in te richten beperken we de kans op schade door regen en droogte.

Wet kwaliteitsborging bouwen		60	100	100	100
Lasten		60	100	100	100

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet treedt ook de Wet kwaliteitsborging bouwen inwerking. Met deze wet wil de overheid wil meer toezicht en controle in de bouw, zodat bouwers zich aan de geldende kwaliteitseisen houden.

Invoering van deze wet betekent dat gemeenten zelf minder tijd kwijt zijn aan toezicht, constructieve toetsing en toetsing aan het Bouwbesluit. Voor Laarbeek zijn deze werkzaamheden verdisconteerd in het jaarlijkse werkplan van de Omgevingsdienst die deze taken voor de gemeente uitvoert. Een grove inschatting geeft aan dat de kosten voor het bouwtoezicht, constructieve toetsing en toetsen Bouwbesluit in 2022 zullen afnemen met € 60.000 en in 2023 met ruim € 100.000 ten opzichte van de uitgaven zoals die in 2020 in het werkprogramma waren opgenomen. Hier tegenover staan wel afnemende legesopbrengsten. Wel wordt de mogelijkheid geboden om voor milieuvergunningen weer leges te rekenen. Het aantal milieuvergunningen dat jaarlijks wordt verleend verhoudt zich in aantal echter niet tot het aantal verleende bouwvergunningen. Door regionale projectgroep die zich bezighoudt met de implementatie van de Omgevingswet wordt gewerkt aan het inzichtelijk maken van de gevolgen van de Wet kwaliteitsborging bouwen voor de legesopbrengsten. Naar verwachting is hier in september 2021 meer duidelijkheid over.

Woningbouw/bedrijventerreinen: uitbreiding formatie grondzaken/ruimte		-84	-84	-84	-84
Lasten		-480	-400	-118	-118
Baten		396	316	34	34

Binnen het team Ruimtelijke Ontwikkeling (RO) en grondzaken is door het groot aantal projecten en verzoeken sprake van een disbalans tussen de werkzaamheden en de beschikbare formatie. Voor de uitvoering van de noodzakelijke werkzaamheden is uitbreiding van formatie nodig.

Structureel:

- 1 fte planeconoom/projectleider grondzaken
- 1 fte medewerker RO

Inhuur:

- 2 jaar afwikkeling kavelverkoop Bemmer IV
- Onderzoek mogelijkheden Bemmer V
- Medewerker grondzaken

Dekking voor de kosten wordt gezocht in bijdrage Rijk voor naar voren halen woningbouw, opbrengst plankosten en de reserve grondexploitatie.

Dekkingsplan		100	0	0	0
---------------------	--	------------	----------	----------	----------

Verhoging opbrengst bouwleges		100	0	0	0
Baten		100	0	0	0

Als gevolg van de toegenomen bouwactiviteiten wordt het aannemelijk geacht dat de opbrengst van de bouwleges in 2022 een eenmalige stijging zal laten zien.

Programma 4 Economie en werkgelegenheid

Portefeuillehouders

Wethouder Briels

Wethouder Meulensteen

Wethouder Slaets-Sonneveldt

Programmadoelstelling

Bedrijvigheid

Het winkelbestand in de kleine kernen staat onder druk. Toenemende mobiliteit, internetmogelijkheden, schaalvergroting en de behoefte aan recreatief winkelen leiden er toe dat deze voorzieningen onder druk komen te staan. Laarbeek beschikt over een visie met betrekking tot detailhandel. Wij nemen een actieve houding aan in het versterken van de (winkel)centra en het oplossen van leegstand. Dit vraagt om een toekomstperspectief met betrekking tot detailhandel.

Door het clusteren en herstructureren van bedrijventerreinen wordt er naar gestreefd om nieuwe kansen voor lokale bedrijvigheid en dus werkgelegenheid te creëren en ook verbeteringen aan te brengen met betrekking tot de leefbaarheid. Bemmer IV, heeft daarbij als relatief nieuw en bovenlokaal bedrijventerrein onze speciale aandacht.

Met het aantrekken van de economie en de toenemende vraag naar (grote) bedrijfskavels is het van belang dat wordt vastgehouden aan het Ambitieprogramma Bemmer IV (kwaliteit en uitstraling). Laarbeek zal ook een actieve rol vervullen in de regionale afstemming over bedrijventerreinen.

Laarbeek heeft sinds 2017 een ondernemersfonds. Het is een initiatief van Parkmanagement Laarbeek, CentraManagement Laarbeek en ZLTO. Het fonds is bedoeld om georganiseerd ondernemerschap in staat te stellen om collectieve zaken structureel te financieren en daarmee de economie in Laarbeek te versterken. In 2018 volgt een evaluatie die inzicht geeft in de wensen van de ondernemers; in 2021 vindt een eindevaluatie plaats.

Toerisme en recreatie

Laarbeek heeft haar inwoners maar zeker ook de inwoners van omliggende gemeenten en het stedelijk gebied het nodige te bieden. Er is voldoende potentieel op verschillende vlakken dat beter kan worden benut. Daarom wordt ingezet op een stevige positionering van Laarbeek. Laarbeek profileert zich als Waterpoort van de Peel en spant zich in voor een aantrekkelijk buitengebied met extensieve en laagdrempelige recreatie. De komende periode wordt verder ingezet op (het faciliteren van) kleinschalige recreatieve functies waarbij de focus in het bijzonder op Waterboulevard en de Blauwe Poort komt te liggen. Met beide projecten wordt verder gebouwd aan Waterpoort van de Peel.

Participatie en armoede

We zetten ons in om (verborgen)armoede te bestrijden, armoede die voor de samenleving niet zichtbaar is met als uitgangspunt gelijke kansen voor iedereen. Daarbij willen we speciale aandacht besteden aan kinderarmoede.

Wij vinden dat kinderen niet de dupe mogen worden van de financiële situatie waarin zij zich bevinden.

Preventie en vroegtijdig signaleren van betalingsachterstanden kunnen helpen om (problematische) schulden te voorkomen.

Problematische schulden leiden niet zelden tot gezondheidsproblemen, een beroep op de bijstand en/of huisuitzetting of zelfs tot jeugdhulpvraagstukken. We vinden het daarom van belang om de schulddienstverlening verder door te ontwikkelen om dit instrument zo effectief en efficiënt mogelijk te kunnen inzetten.

Sinds 1 januari 2015 is de Participatiewet van kracht. Dit betekent dat gemeenten verantwoordelijk zijn voor het bieden van ondersteuning aan mensen met (verminderd) arbeidsvermogen bij het vinden van passend werk. Laarbeek werkt hiervoor regionaal samen

in het werkbedrijf Senzer. Om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt te kunnen toeleiden naar de reguliere arbeidsmarkt zijn voorzieningen nodig, zoals werkervaringsplaatsen en mogelijkheden voor maatschappelijke deelname bij lokale voorzieningen. Door een breder aanbod van dergelijke (laagdrempelige) voorzieningen wordt de kans tot de toeleiding naar de arbeidsmarkt vergroot. We zetten in op maatwerk door samenwerking met alle partners die nodig zijn om mensen te helpen en kijken daarbij over de grenzen van de bestaande regels en kaders heen.

Afspraken

Onderstaande afspraken zijn op dit programma van toepassing.

- 4.01 We schenken extra aandacht aan onze bedrijventerreinen om de kansen voor (lokale) bedrijvigheid te vergroten
- 4.02 Na een tussenevaluatie in 2018 wordt in 2021 een eindevaluatie uitgevoerd van het ondernemersfonds
- 4.03 We werken aan een toekomstperspectief voor de detailhandel
- 4.04 We blijven inzetten op kleinschalige recreatieve functies en we focussen op Waterboulevard en Blauwe Poort
- 4.05 We blijven inzetten op een stevige positionering van Laarbeek als Waterpoort van de Peel
- 4.06 We richten ons op de bestrijding van de verborgen armoede, in het bijzonder bij kinderen
- 4.07 Schulddienstverlening wordt verder doorontwikkeld
- 4.08 Er worden laagdrempelige voorzieningen gecreëerd voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt gericht op participatie
- 4.09 Afspraken toegevoegd die niet in het raadsprogramma waren opgenomen

Taakvelden per programma

In dit programma zitten de volgende taakvelden opgenomen:

- 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden
- 3.1 Economische ontwikkeling
- 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur
- 3.3 Bedrijfsloket en -regelingen
- 3.4 Economische promotie
- 6.3 Inkomensregelingen
- 6.4 Begeleide participatie
- 6.5 Arbeidsparticipatie
- 8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)

Financiën

Onderstaande tabel geeft het verloop van het programmasaldo weer.

	Begroting	Meerjarenperspectief		
	2022	2023	2024	2025
<i>bedragen x € 1.000</i>				
Primitieve begroting 2021-2024	-5.205	-5.104	-4.940	-4.869
Mutaties tot en met april	0	0	0	0
1e Tussenrapportage 2021	2	1	1	2
Saldo na 1e Tussenrapportage 2021	-5.207	-5.105	-4.941	-4.871
Bestaand beleid	-49	-8	-29	-29
Nieuw beleid	0	0	0	0
Gemeentefonds	-69	-65	-81	-63
Dekkingsplan	0	20	34	34
Saldo na Kadernota 2022-2025	-5.326	-5.158	-5.017	-4.929

Onderstaand worden de financiële mutaties uit de Kadernota 2022 toegelicht.

	Begroting	Meerjarenperspectief		
	2022	2023	2024	2025
<i>bedragen x € 1.000</i>				
Bestaand beleid	-49	-8	-29	-29
Besparing subsidie bibliotheek	0	40	40	40
Lasten	0	40	40	40

In de begroting 2021 is met ingang van 2023 een besparing aangegeven op de subsidie bibliotheek van totaal € 75.000. Het eerste deel van de besparing wordt al in 2022 gerealiseerd door het wegvallen van de tijdelijke subsidie van € 40.000 voor het taalhuis. Dit betekent niet dat de bibliotheek vanaf 2022 geen taalhuisactiviteiten meer uitvoert. In overleg met het bibliotheekbestuur wordt bekeken hoe de totale besparing vanaf 2023 het beste vorm kan krijgen binnen de door de gemeente gestelde kaders. De tijdelijke subsidie voor het Taalhuis werd gedekt uit de volgende budgetten: 'Taalhuis laaggeletterdheid' (€ 10.000) en 'Participatie - lokaal deel' (€ 30.000). Deze bijstelling heeft een mutatie tot gevolg in zowel programma 3 (taakstellende besparing) als programma 4 (dekking).

Bestrijding kinderarmoede	-8	-8	-8	-8
Lasten	-8	-8	-8	-8

Om uitvoering te kunnen geven aan het Raadsprogramma Laarbeek 2018-2022 en het Minimabeleid 2021-2024, waarin de bestrijding van (kinder)armoede onderdeel van uitmaken, is het noodzakelijk dat Stichting Leergeld over de benodigde middelen beschikt. Het gaat hierbij om een structureel bedrag van € 88.000. Momenteel is er een bedrag van € 80.000 structureel begroot.

Bijgestelde prognose zorgkosten GR Pealgemeenten	-37	-37	-37	-37
Lasten	-37	-37	-37	-37

In de jaarrapportage zorgkosten 2020 GR Pealgemeenten is een nieuwe prognose 2022 opgesteld voor de zorgkosten Wmo, jeugdhulp en BMS. Dit op basis van historisch gebruik, lopende beschikkingen, verwachte groei en toe te passen indexering. Hierdoor vinden budgetaanpassingen plaats in zowel programma 4 (BMS) als 5 (Wmo en Jeugd).

Peelmarketing	-5	-4	-24	-24
Lasten	-5	-4	-24	-24

In 2021 is op initiatief van het Innovatiehuis De Peel gestart met het vermarkten van 'Land van de Peel'. Om te kunnen concurreren met de omliggende regio's is het aanstellen van regiomarketeers noodzakelijk. In het najaar van 2021 komt een bestuurlijke evaluatie, waarna de samenwerking verder vorm krijgt. Om Peelmarketing een stevige basis te bieden worden de gemeentes gevraagd om een langdurige samenwerking aan te gaan en hiervoor structureel middelen vrij te maken.

Nieuw beleid	0	0	0	0
---------------------	----------	----------	----------	----------

Heroriëntatie en schuldhulpverlening aan ondernemers	0	0	0	0
Lasten	-26	-26	-26	0
Baten	26	26	26	0

Op 1 januari 2021 is de wijziging van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening in werking getreden. Hierin is verduidelijkt dat zelfstandig ondernemers met schulden recht hebben op schuldhulpverlening van de gemeente. Daarnaast zijn er door de coronacrisis veel ondernemers in financieel zwaar weer terechtgekomen. Hiertoe is in 2021 door de GR Senzer in samenspraak met de deelnemende gemeenten van de GR Senzer en de GR Pealgemeenten een businesscase uitgewerkt waarin is aangegeven op welke wijze in de arbeidsmarktregio Helmond de Peel hier invulling aan gegeven wordt. In 2021 zullen hier naar alle waarschijnlijkheid de extra ontvangen coronamiddelen voor worden ingezet. Het budget wordt voor 3 jaren gedekt uit de reserve corona.

Natuurontwikkeling 't Gulden Land	0	0	0	0
Lasten	-250	-150	-150	0
Baten	250	150	150	0

In de Kop van Aarle-Rixtel wordt in samenwerking met het Waterschap Aa en Maas de grootste natuurontwikkeling ooit in Laarbeek voorbereid. Waterschap Aa en Maas voert regie op het totale project dat is geraamd op € 1,95 miljoen. Naar aanleiding van de motie van 27 juni 2019 is gezocht naar alternatieve middelen ter ontwikkeling van 't Gulden Land. De verwachte cofinanciering van € 1,4 miljoen of ca. 72% is afkomstig van het Groen

Ontwikkelfonds Brabant, Natuurcompensatie N279 en het Waterschap. Het resterende bedrag van € 550.000 of ca. 28% dient bijgedragen te worden door de gemeente. De benodigde € 550.000 wordt gefaseerd onttrokken uit de bestemmingsreserve 'Kwaliteitsverbetering buitengebied'. Vanaf 2024 wordt rekening gehouden met ca. € 10.000 structurele beheers- en onderhoudskosten die naar verwachting ingebed kunnen worden in de nieuwe beheerovereenkomst voor de gemeentelijke bos- en natuurgebieden.

Gemeentefonds	-69	-65	-81	-63
Gevolgen meicirculaire 2021 gemeentefonds	-69	-65	-81	-63
Lasten	-69	-65	-81	-63

De financiële gevolgen van de meicirculaire 2021 gemeentefonds zijn meerjarig verwerkt in deze Kadernota 2022. Door middel van een afzonderlijke Raadsinformatiebrief wordt de raad nader geïnformeerd over de verdere detaillering van de diverse bijstellingen binnen de verschillende programma's.

Dekkingsplan	0	20	34	34
Inzet jaarlijkse storting algemene reserve	0	20	34	34
Lasten	0	20	34	34

De ontstane ruimte in de begroting 2020 met betrekking tot de bijdrage aan Senzer wordt momenteel jaarlijks vanaf 2023 aan de algemene reserve toegevoegd. Inmiddels vertalen de effecten van de meerjarenraming Senzer zich afzonderlijk in de kadernota en begroting. Daarom wordt voorgesteld om deze budgetruimte volledig vrij te laten vallen.

Programma 5 Gezondheid, welzijn, zorg en onderwijs

Portefeuillehouders

Burgemeester Van der Meijden

Wethouder Briels

Wethouder Meulensteen

Wethouder Slaets-Sonneveldt

Programmadoelstelling

Sociaal domein

De aanpak binnen het sociale domein vraagt om een integrale benadering van het (gezins)systeem. Steeds op zoek gaan naar het leveren van maatwerk passend bij de situatie en vraag om ondersteuning zoals die zich voordoet. Dat vraagt op zijn beurt om verdergaande deregulering en ontschotting tussen de te onderscheiden domeinen. Daarmee wordt de benodigde ruimte gecreëerd voor het bieden van maatwerk en wordt ervoor gezorgd dat de zorg voor Laarbeek betaalbaar blijft. We willen maatwerk bieden, toegesneden op de individuele ondersteuningsbehoefte. Van het gelijkheidsbeginsel naar erkende ongelijkheid, het ongelijkheidsbeginsel. Doen wat nodig is in dit geval, in deze situatie binnen deze omstandigheden.

Denkend en werkend vanuit economisch en maatschappelijk rendement, dat wat onze inwoner(s) daadwerkelijk helpt en minder vanuit het systeem en/of rechtmatigheid. We willen hierbij inbreng van de gebruikers van de zorg door periodiek te monitoren. We hebben er belang bij om inzicht te krijgen in behoeften en kosten om ons op basis daarvan te richten op preventie.

Zorg en welzijn

Je goed voelen wordt voor een belangrijk deel bepaald door mensen om je heen. Mensen met wie je lief en leed kunt delen en op wie je een beroep kunt doen als het even minder goed gaat. Helaas heeft niet iedereen een sociaal netwerk waarop hij terug kan vallen.

Eenzaamheid wordt door veel van onze inwoners als een groot probleem ervaren. Het gemis aan verbondenheid met anderen kan nadelige gevolgen hebben voor de gezondheid en er toe leiden dat mensen meer gebruik maken van voorzieningen. Eenzaamheid is bovenal vanuit menselijk oogpunt ongewenst. Wij willen hen (jong en oud) niet aan hun lot overlaten.

Gezondheid kan gezien worden als 'het vermogen zich aan te passen en een eigen regie te voeren, in het licht van de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven'.

Het gaat niet alleen om de afwezigheid van ziekte. Mensen die goed leren omgaan met hun ziekte (aanpassingsvermogen) ervaren hun gezondheid over het algemeen ook als goed. Er wordt niet zozeer gekeken naar problemen of beperkingen, maar naar de mogelijkheden die mensen zelf nog hebben.

Wij willen blijvend inzetten op deze nieuwe benaderingswijze van gezondheid en verwachten van onze professionals dat zij deze gedachte als uitgangspunt voor hun handelen nemen en aansluiting zoeken bij datgene wat iemand (nog) wil bereiken en mensen daarbij ondersteunen.

De afbouw van zorginstellingen en toename van het aantal ouderen, maakt dat meer mensen met een fysieke of mentale beperking langer in de kernen blijven wonen en zo zelfstandig mogelijk mee kunnen blijven doen. Dit vraagt om een zorgvuldige inrichting van de openbare ruimte, zodat gemeentelijke gebouwen en noodzakelijke voorzieningen (o.a. winkels, horeca) herkenbaar, bereikbaar en toegankelijk zijn.

Door de toenemende vergrijzing van onze maatschappij wordt het aandeel van mensen met dementie ook een stuk groter in de nabije toekomst. Laarbeek probeert daar op in te spelen

door een dementie-vriendelijke gemeente te zijn waarin gekeken wordt naar de mensen met dementie en hun omgeving.

Omdat mensen langer thuis blijven wonen, moet de zorg hierop aangepast worden.

Ook het begrip voor mensen met dementie in onze dorpen zal moeten veranderen, zodat ze langer mee kunnen doen in hun buurt en vereniging.

Steeds vaker wordt bij het verlenen van zorg een beroep gedaan op vrijwilligers die mantelzorg verlenen. Mantelzorg verlenen, hoort bij het leven. Dat neemt niet weg dat mantelzorgers overbelast kunnen raken. Slechts een beperkt gedeelte van de mantelzorgers is in beeld bij de welzijnsorganisatie.

Veel van hen vinden het normaal wat ze doen en hebben geen behoefte aan ondersteuning of advies. In de toekomst zal steeds vaker een beroep op mantelzorgers moeten worden gedaan. De mantelzorger moet, daar waar nodig en gewenst, vanuit de sociale basisstructuur ondersteund en ontlast worden.

Jeugdparticipatie is het maatschappelijk meedoen van jeugd, bijvoorbeeld door vrijwilligerswerk of via een maatschappelijke stage. Dit geeft jongeren inspraak en invloed en een bredere kijk op de maatschappij waar ook zij onderdeel van uitmaken. Ze krijgen de mogelijkheid om een initiatief te nemen en verantwoordelijkheid te dragen. In de Toekomstvisie van Laarbeek is aangegeven dat de jeugd onze toekomst is.

Accommodaties

In Laarbeek is de afgelopen jaren flink geïnvesteerd in voorzieningen in alle dorpen, waardoor er een uitstekend niveau aan sociale, culturele en educatieve voorzieningen aanwezig is. Dit willen we naar de toekomst toe ook zo behouden. Dat vraagt enerzijds om reserveringen/investeringen ten aanzien van het beheer en onderhoud van de voorzieningen maar vraagt ook om een andere verdeling van de verantwoordelijkheden met betrekking tot het beheer en onderhoud van de voorzieningen. Er zal een grotere rol en inbreng van de inwoners en organisaties worden verwacht.

Afspraken

Onderstaande afspraken zijn op dit programma van toepassing.

- 5.01 Toewerken naar een sociaal domein zonder schotten met minder regels, met als doelstelling goede zorg betaalbaar te houden; hierbij de inbreng van zorggebruikers periodiek monitoren en ons op basis daarvan te richten op preventie
- 5.02 We zetten ons in voor een eenzaamheidsaanpak (voor jong en oud)
- 5.03 We blijven inzetten op een bredere kijk op gezondheid
- 5.04 Bij de inrichting van openbare voorzieningen en openbare ruimte wordt rekening gehouden met mensen met een mentale of fysieke beperking
- 5.05 We willen overbelasting van mantelzorgers voorkomen
- 5.06 We willen de participatie van jeugd bevorderen
- 5.07 We zorgen ervoor dat accommodaties op orde blijven
- 5.08 Afspraken toegevoegd die niet in het raadsprogramma waren opgenomen

Taakvelden per programma

In dit programma zitten de volgende taakvelden opgenomen:

- 4.2 Onderwijshuisvesting
- 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken
- 5.1 Sportbeleid en activering

- 5.2 Sportaccommodaties
- 5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie
- 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie
- 6.2 Wijkteams
- 6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)
- 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+
- 6.72 Maatwerkdienstverlening 18-
- 6.82 Geëscaleerde zorg 18-
- 7.1 Volksgezondheid

Financiën

Onderstaande tabel geeft het verloop van het programmasaldo weer.

	Begroting	Meerjarenperspectief		
	2022	2023	2024	2025
<i>bedragen x € 1.000</i>				
Primitieve begroting 2021-2024	-15.276	-15.287	-15.373	-15.373
Mutaties tot en met april	79	79	79	79
1e Tussenrapportage 2021	28	22	22	22
Saldo na 1e Tussenrapportage 2021	-15.383	-15.388	-15.474	-15.474
Bestaand beleid	401	401	401	401
Nieuw beleid	43	-21	-21	-21
Gemeentefonds	-474	-468	-465	-462
Saldo na Kadernota 2022-2025	-15.413	-15.476	-15.559	-15.555

Onderstaand worden de financiële mutaties uit de Kadernota 2022 toegelicht.

	Begroting	Meerjarenperspectief		
	2022	2023	2024	2025
<i>bedragen x € 1.000</i>				
Bestaand beleid	401	401	401	401
Bijgestelde prognose kosten leerlingenvervoer	50	50	50	50
Lasten	50	50	50	50

In 2021 is een aanbesteding gestart ten behoeve van de uitvoering van het leerlingenvervoer. Als gevolg van deze aanbesteding wordt op basis van de nieuwe vervoersafspraken een structurele besparing verwacht ten opzichte van het huidige budget.

Bijgestelde prognose zorgkosten GR Peelgemeenten		359	359	359	359
	Lasten	359	359	359	359

In de jaarrapportage zorgkosten 2020 GR Peelgemeenten is een nieuwe prognose 2022 opgesteld voor de zorgkosten Wmo, jeugdhulp en BMS. Dit op basis van historisch gebruik, lopende beschikkingen, verwachte groei en toe te passen indexering. Hierdoor vinden budgetaanpassingen plaats in zowel programma 4 (BMS) als 5 (Wmo en Jeugd).

Bijstelling als gevolg van begroting 2022 GR GGD		-15	-15	-15	-15
	Lasten	-15	-15	-15	-15

Uit de ontwerpbegroting 2022 van de GGD komt naar voren dat voor de uitvoering van de jeugdgezondheidszorg 0-4 jarigen een nadelige bijstelling aan de orde is van € 14.849. Dit als gevolg van een stijgend kindaan aantal en toegepaste indexering op de bijdrage per kind.

Subsidievouchers kunst en cultuur		7	7	7	7
	Lasten	7	7	7	7

Naar aanleiding van ervaringscijfers kan het desbetreffende budget structureel worden verlaagd.

Nieuw beleid		43	-21	-21	-21
---------------------	--	-----------	------------	------------	------------

Budget voor plan normaliseren		0	0	0	0
	Lasten	-25	-15	0	0
	Baten	25	15	0	0

In 2021 wordt een start gemaakt met het plan normaliseren uit de programmabegroting. Het wordt als 'normaal' ervaren dat bij een vraag naar zorg of ondersteuning de gemeente (overheid) acteert. De lat ligt hierbij hoog, waarbij we zien dat iedereen minimaal wil voldoen aan het gemiddelde 'normaal' en uitzonderingen (zoals beperkingen) moeilijk te accepteren zijn, zowel bij ouderen als bij jongeren.

In 2021 is een start gemaakt met het doorbreken van deze ontwikkeling en een 'nieuw normaal' creëren. Een 'nieuw normaal' waarbij het niet erg is dat je een beperking hebt. Een nieuw normaal waarin we accepteren dat kinderen bepaalde periodes doormaken met alle consequenties die hierbij horen. Er is werkbudget benodigd voor de uitvoering van het communicatieplan en het realiseren van de cultuur- en gedragsverandering en voorgesteld wordt deze eenmalig benodigde middelen te dekken uit de reserve sociaal domein.

Handhaven dienstverlening onafhankelijke cliëntondersteuning	-6	-6	-6	-6
Lasten	-6	-6	-6	-6

In eerdere jaren is een bedrag van € 63.000 opgenomen om onafhankelijke cliëntondersteuning te financieren. Dit budget wordt echter al enkele jaren met ongeveer € 6.000 overschreden. In 2021 heeft een evaluatie plaatsgevonden. Gebleken is dat dit budget ook noodzakelijk is om de dienstverlening en de kwaliteit te kunnen behouden. Voorgesteld wordt om met ingang van 2022 hiervoor structureel € 6.000 extra op te nemen.

Onderhoud kunst- en cultuurobjecten	49	-15	-15	-15
Lasten	-15	-15	-15	-15
Baten	64	0	0	0

Momenteel is niet voorzien in een structurele onderhoudsvoorziening voor kunst- en cultuurobjecten. Voorgesteld wordt om met ingang van 2022 hiervoor € 15.000 structureel op te nemen.

Daarnaast wordt de reserve 'kunst- en cultuurfonds' en de structurele storting opgeheven. Daarbij wordt de structurele storting van € 8.500 omgezet in een budget voor uitgaven ten behoeve van kunst en cultuur.

Uitvoering preventieakkoord	0	0	0	0
Lasten	-20	-20	0	0
Baten	20	20	0	0

In 2021 is een Lokaal Preventieakkoord gesloten. Om dit akkoord uit te voeren komt via een specifieke uitkering in 2022 en 2023 € 20.000 beschikbaar. Met deze middelen kunnen ambities op de thema's mentale gezondheid, gezonde leefomgeving, overgewicht terugdringen en gebruik van genotmiddelen terugdringen worden gerealiseerd. De specifieke uitwerking van dit akkoord zal vanaf de tweede helft van 2021 verder ingevuld kunnen worden.

Gemeentefonds	-474	-468	-465	-462
----------------------	-------------	-------------	-------------	-------------

Gevolgen meicirculaire 2021 gemeentefonds	-474	-468	-465	-462
Lasten	-474	-468	-465	-462

De financiële gevolgen van de meicirculaire 2021 gemeentefonds zijn meerjarig verwerkt in deze Kadernota 2022. Door middel van een afzonderlijke Raadsinformatiebrief wordt de raad nader geïnformeerd over de verdere detaillering van de diverse bijstellingen binnen de verschillende programma's.

Programma 6 Financiën en bedrijfsvoering

Portefeuillehouders

Burgemeester Van der Meijden
Wethouder Meulensteen

Programmadoelstelling

Financiën

De gemeente Laarbeek is een financieel gezonde gemeente. We hebben een kwalitatief hoog voorzieningenniveau en toch is het tot nu toe gelukt om een meerjarig sluitende begroting en een ruim weerstandsvermogen te hebben en op te bouwen. De komende raadsperiode streven we ernaar om deze goede financiële situatie te behouden dan wel te verbeteren. We blijven investeren in de gemeenschap en willen de huidige leefkwaliteit behouden dan wel versterken. Afgezien van de reguliere inflatiecorrecties, willen we echter terughoudend omgaan met lastenverhoging.

Bedrijfsvoering

Met het vaststellen van de Toekomstvisie "Samen daadkrachtig en energiek naar 2030" is er door gemeente en gemeenschap een bewuste keuze gemaakt om een zelfstandige gemeente te zijn, die bovendien geen beleidsarme beheer- of regiegemeente is. De gemeente heeft de afgelopen jaren vooral ingezet op een slanke en slagvaardige organisatie. Het is nodig onze personeelsformatie en de bedrijfsvoering mee te laten groeien in een nieuw tijdsperspectief om de organisatie en de medewerkers slagvaardig te houden.

Afspraken

Onderstaande afspraken zijn op dit programma van toepassing.

- 6.01 Wij werken aan het behoud dan wel het versterken van de huidige leefkwaliteit in onze gemeente en zijn terughoudend met het verhogen van lasten voor onze inwoners; uitgangspunt is hierbij de vastgestelde begroting 2018
- 6.02 Wij investeren in ons personeelsbestand en de bedrijfsvoering, zodat die in evenwicht zijn met de maatschappelijke opgaven en taken van deze tijd; de hierover gemaakte afspraken concretiseren we in de Kadernota voor de begroting 2019
- 6.03 Afspraken toegevoegd die niet in het raadsprogramma waren opgenomen

Taakvelden per programma

In dit programma zitten de volgende taakvelden opgenomen:

- 0.4 Ondersteuning organisatie
- 0.5 Treasury
- 0.61 OZB woningen
- 0.62 OZB niet-woningen
- 0.64 Belastingen Overig
- 0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds
- 0.8 Overige baten en lasten
- 0.9 Vennootschapsbelasting

Financiën

Onderstaande tabel geeft het verloop van het programmasaldo weer.

	Begroting	Meerjarenperspectief		
	2022	2023	2024	2025
<i>bedragen x € 1.000</i>				
Primitieve begroting 2021-2024	29.404	29.479	29.542	29.675
Mutaties tot en met april	-81	-81	-81	-81
1e Tussenrapportage 2021	57	43	43	44
Saldo na 1e Tussenrapportage 2021	29.428	29.517	29.580	29.713
Bestaand beleid	-59	-26	-10	-10
Nieuw beleid	-263	-309	-222	-243
Gemeentefonds	827	640	499	373
Dekkingsplan	0	0	0	183
Saldo na Kadernota 2022-2025	29.935	29.824	29.848	30.017

Onderstaand worden de financiële mutaties uit de Kadernota 2022 toegelicht.

	Begroting	Meerjarenperspectief		
	2022	2023	2024	2025
<i>bedragen x € 1.000</i>				
Bestaand beleid	-59	-26	-10	-10
Begroting 2022 Belastingssamenwerking Oost-Brabant (BSOB)	-26	0	0	0
Lasten	-31	0	0	0
Baten	5	0	0	0

Uit de begroting, die door het AB van de BSOB op 10 april 2021 is vastgesteld, komt een nadelige bijstelling voor onze gemeente naar voren van € 26.000 eenmalig in 2022. Dit onder andere als gevolg van het project 'waarderen op oppervlakte'. De meerjarige consequenties zijn nog onduidelijk omdat momenteel een business case wordt opgesteld voor de koers van de organisatie en de bijbehorende financiële consequenties. Daarvoor wordt vanaf 2023 vooralsnog een pro memoriepost opgenomen. Met de bijstelling van € 26.000 wordt aangesloten bij de ontwerpbegroting 2022 van BSOB die op 20 mei 2021 in de raad is behandeld. Nadat de effecten van de business case helder zijn zal het meerjarige beeld in onze ramingen worden geactualiseerd.

Verlaging jaarlijkse dividenduitkering BNG	-33	-33	-33	-33
Baten	-33	-33	-33	-33

De hoogte van de jaarlijkse dividenduitkering BNG staat momenteel geraamd op jaarlijks € 59.000. Gelet op de ontwikkelingen van dividenduitkering BNG wordt voorgesteld om de hoogte hiervan structureel bij te stellen naar een structureel lager niveau van € 26.300.

Vervangen brug Stapweg Beek en Donk	0	7	7	7
Lasten	0	7	7	7

Deze brug dient in 2022 vervangen te worden. In verband met de veiligheid voor de gebruikers is de brug al afgesloten voor zwaar verkeer. De kosten voor vervanging van de brug worden globaal ingeschat op € 300.000 in 2022.

De kapitaallasten van deze investering worden gedekt uit het beschikbare budget vervangingsinvesteringen hetgeen leidt tot een mutatie in zowel programma 3 (kapitaallasten) als 6 (dekking).

Vervangen verkeersregelinstallatie (VRI) Aarle-Rixtel	0	0	15	15
Lasten	0	0	15	15

Deze VRI, die in 2007 werd geplaatst, moet over enkele jaren worden vervangen. Op dit moment is de kwaliteit zodanig dat uitstel van de vervanging tot 2023 verantwoord wordt geacht. Voorlopig wordt uitgegaan van een indicatieve vervangingsinvestering van € 200.000 in 2023.

De kapitaallasten van deze investering worden gedekt uit het beschikbare budget vervangingsinvesteringen hetgeen leidt tot een mutatie in zowel programma 3 (kapitaallasten) als 6 (dekking).

Vervanging Iveco bestelbus	0	0	0	0
Lasten	0	0	0	0

De Iveco bestelbus welke wordt ingezet als strooivoertuig in de gladheidsbestrijding is aan vervanging toe. Hiervoor wordt uitgegaan van een indicatieve vervangingsinvestering van € 65.000 in 2022.

Dekking vindt binnen hetzelfde programma plaats ten laste van het beschikbare budget vervangingsinvesteringen.

Nieuw beleid	-263	-309	-222	-243
---------------------	-------------	-------------	-------------	-------------

Digitalisering bouwvergunningen 1997-2010	0	0	0	0
Lasten	-30	-50	0	0
Baten	30	50	0	0

Bouwvergunningen zijn veel geraadpleegde dossiers. Deze worden beschikbaar gesteld aan zowel interne medewerkers, ketenpartners (ODZOB, BSOB) als burgers. Een groot deel van de bouwvergunningen is digitaal beschikbaar, behalve die uit de periode 1997-2010. Digitalisering levert efficiencyvoordelen op in de uitvoering. Voorgesteld wordt om hier middelen voor vrij te maken en aangezien dit eenmalige uitgaven betreft deze ten laste van de algemene reserve te dekken.

Formatie uitbreiding 0,6 fte financieel beleid	-51	-51	-51	-51
Lasten	-51	-51	-51	-51

Voorgesteld wordt de formatie van de financieel beleidadviseurs te verhogen met 0,6 fte. De advisering over gemeenschappelijke regelingen is inhoudelijk verzwaard en de risico's zijn vergroot door het grotere (financieel) belang in gemeenschappelijke regelingen van onze gemeente. Daar waar de gemeentelijke bijdragen van Laarbeek aan verschillende GR-en in 2013 circa € 5 miljoen bedroeg, was dit in 2018 € 17,8 miljoen en in 2021 € 22,0 miljoen. Daarnaast vragen continue vernieuwingen in wet- en regelgeving frequente actualisatie van beleid, die arbeidsintensief is qua voorbereiding en implementatie. Ook nemen de ambities en taken van onze gemeente toe, waarbij de beschikbare formatie voor financieel advies geen gelijke tred heeft gehouden met de (nieuwe) formatie voor beleidsmakers / uitvoerders in onze organisatie. De vragen naar ondersteuning nemen hierdoor echter wel toe. Voorgesteld wordt de formatie met 0,6 fte uit te breiden en hiervoor een bedrag van € 51.000 beschikbaar te stellen.

Nieuw I&A-plan 2021-2023	-164	-210	-123	-144
Lasten	-164	-210	-123	-144

Kortgeleden is het nieuwe informatiebeleidsplan voor de periode 2021-2023 vastgesteld. Dit plan bouwt voort op wat met het vorige beleidsplan is ingezet. Het thema 'Moderne dienstverlening' is daarbij het centrale thema. De andere thema's zijn dienstbaar daaraan. Met 'Datamanagement' gaan we mee in een trend die bij gemeenten een steeds grotere rol speelt. Niet alleen om de dienstverlening te verbeteren maar ook betere beleidskeuzes te kunnen maken. Met het thema 'architectuur' zorgen we ervoor dat de samenhang tussen applicaties gewaarborgd blijft en we mee kunnen doen aan belangrijke ontwikkelingen als de Common Ground. Met 'Flexibele Organisatie' zorgen we ervoor dat we gemakkelijk op nieuwe ontwikkelingen kunnen inspelen, goed en snel kunnen samenwerken, onder andere ook met externen. Dit past bij de ontwikkeling naar een netwerkorganisatie. Bij 'Regie op beheer' ten slotte zorgen we ervoor dat de grote hoeveelheid data en applicaties waarmee gewerkt wordt alsmede de uitwisseling van gegevens met externe partijen op een adequate en veilige manier gebeurt. De afgelopen jaren hebben we gezien dat informatiebeveiliging en privacy door alle genoemde thema's heen een steeds belangrijkere rol geven. Deze onderwerpen hebben daarom een voorname plaats gekregen op de agenda, en ook ieder een eigen beleids- en uitvoeringsplan.

Opschoning archiefblok 1997-2009	0	0	0	0
Lasten	-70	0	0	0
Baten	70	0	0	0

De dossiers in het archiefblok 1997-2009 zijn in het verleden gevormd op basis van wensen van de organisatie. Hierdoor zit er te veel informatie in de dossiers, welke wettelijk al vernietigd had moeten worden. Binnen de huidige bezetting is er onvoldoende capaciteit om dit specialistische werk uit te voeren. Voorgesteld wordt om hier middelen voor vrij te maken en aangezien dit eenmalige uitgaven betreft deze ten laste van de algemene reserve te dekken.

Uitbreiding 0,5 fte gegevensbeheer		-34	-34	-34	-34
Lasten		-34	-34	-34	-34

Door deze uitbreiding komt er ruimte voor regievoeren en afstemming van de diverse Basisregistraties. Door afstemming en regie kunnen de gegevens geïntegreerd en efficiënter ingewonnen worden en voldoen we aan de eisen voor de op handen zijnde SOR (Samenhangende Objecten Registratie) en van de wettelijke verplichte doorontwikkeling van de eisen aan de Basisregistraties. De gegevens uit de volgende basisregistraties: Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT), Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) en Waardering Onroerende Zaken (WOZ) dienen afgestemd te worden, maar ook gegevens uit BGT en beheerkaarten van Beheer Openbare Ruimte. Daarnaast moet voor de Basisregistratie Ondergrond nog structureel geïnvesteerd worden in de informatiebeveiliging. In de laatste audit scoorden we op dit onderdeel de enige onvoldoende. Tevens zijn de landmeetkundige werkzaamheden toegenomen door hoog conjunctuur in de verkoop van woning- en bedrijfskavels. Deze taak zal ook in deze functie worden ondergebracht. Voorgesteld wordt om met ingang van 2022 het team gegevensbeheer met 0,5 fte structureel te versterken.

Uitbreiding inkoopcapaciteit BIZOB		-14	-14	-14	-14
Lasten		-14	-14	-14	-14

De inkoopcapaciteit die we hebben afgenomen bij BIZOB komt de laatste jaren niet overeen met de ambities en de daarbij behorende inkooptrajecten. De laatste jaren is er telkens een tekort ontstaan, welke ten laste van de algemene middelen werd gebracht. De komende jaren zullen de trajecten waarschijnlijk niet verminderen. Voorgesteld wordt om de jaarlijkse inkoopcapaciteit met 21 dagen uit te breiden.

Gemeentefonds		827	640	499	373
----------------------	--	------------	------------	------------	------------

Gevolgen meicirculaire 2021 gemeentefonds		827	640	499	373
Lasten		-503	-514	-526	-539
Baten		1.330	1.154	1.025	912

De financiële gevolgen van de meicirculaire 2021 gemeentefonds zijn meerjarig verwerkt in deze Kadernota 2022. Door middel van een afzonderlijke Raadsinformatiebrief wordt de raad nader geïnformeerd over de verdere detaillering van de diverse bijstellingen binnen de verschillende programma's.

Dekkingsplan		0	0	0	183
---------------------	--	----------	----------	----------	------------

Stijging ozb-opbrengst 2025		0	0	0	183
Baten		0	0	0	183

Bij de vaststelling van de begroting 2021 is de jaarlijkse stijging van de ozb-opbrengst voor de jaren t/m 2024 al ingeraamd met jaarlijks 3% (inclusief inflatie). Nu wordt ook voor 2025 voorgesteld om de ozb-opbrengst te laten stijgen met eveneens 3% (inclusief inflatie).

Financiële kaderstelling

Algemeen

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de diverse financiële uitgangspunten. Deze zijn van belang bij de verdere uitwerking richting de samenstelling van de begroting 2022 met bijbehorend meerjarenperspectief 2023-2025.

Financiële uitgangspunten 2022-2025

In de voorliggende kadernota zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd voor de jaarschijven 2022-2025 als opmaat naar de samenstelling van de begroting 2022 met bijbehorend meerjarenperspectief 2023-2025.

1. De basis van het meerjarenperspectief is de gewijzigde begroting 2021 (inclusief de 1^e tussenrapportage 2021).
2. In de begroting 2021 is in het meerjarenperspectief 2022-2024 uitgegaan van een constant loon- en prijspeil in zowel de uitgaven als inkomsten (o.a. de berekening van de Uitkering Gemeentefonds). Hiermee wordt ook rekening gehouden in deze kadernota, tenzij anders vermeld.
3. Het nieuwe subsidieprogramma 2021-2023 is vastgesteld in de raadsvergadering van 19 november 2020 en wordt verwerkt in de op te stellen begroting 2022.
4. De laatst bekende cao gemeentebambtenaren heeft een looptijd van 2 jaar: 1 januari 2019 tot 1 januari 2021. De structurele gevolgen die hieruit voortvloeien, aangevuld met een indexering voor 2021 van 2,8%, zijn al verwerkt in de geraamde salarissen in de begroting 2021.
Omdat de huidige CAO per 1 januari 2021 is afgelopen en nog geen nieuwe cao is afgesloten, wordt voorlopig ook voor 2022 een loonindexering toegepast op basis van de raming van de loonindexering uit de laatst bekende Macro Economische Verkenningen (MEV) van het Centraal Planbureau (MEV 2021 - september 2020), t.w. +1,8%.
Of de voorlopig toegepaste loonindexeringen 2021 en 2022 (resp. +2,8% en +1,8%) uiteindelijk toereikend zijn, zal moeten blijken als een nieuwe cao-gemeentebambtenaren bekend wordt. De daaruit voortvloeiende verplichtingen worden dan uiteindelijk leidend als toe te passen indexering van de personeelskosten.

De nominale loonstijgingen worden niet afzonderlijk gecompenseerd via de Algemene Uitkering. Het Gemeentefonds kent één procentueel accres/deces (groei/krimp) dat gelijk is aan het percentage accres/deces van de gecorrigeerde netto-rijksuitgaven. De gemeente moet dus zelf de feitelijke mutatie in de nominale ontwikkelingen (lonen en prijzen) dekken uit het toegekende accres/deces.

5. De indexering van de budgetten met betrekking tot alle overige uitgaven en inkomsten vindt eveneens (tenzij andere contractuele afspraken) plaats op basis van de raming van de prijsindexering uit de laatst bekende Macro Economische Verkenningen (MEV) van het Centraal Planbureau (MEV 2021 - september 2020), t.w. +1,5%. Per saldo worden dus voor 2022 de budgetten van 2021 in de basis verhoogd met 1,5% (indexering 2022: +1,5%).

6. Prognose aantal inwoners:

1-1-2021	22.807 inwoners	werkelijk
1-1-2022	22.827 inwoners	(+ 20 inwoners)
1-1-2023	22.847 inwoners	(+ 20 inwoners)
1-1-2024	22.867 inwoners	(+ 20 inwoners)
1-1-2025	22.887 inwoners	(+ 20 inwoners)

7. Prognose aantal woonruimten:
1-1-2021	9.821 woonruimten	werkelijk
1-1-2022	9.957 woonruimten	(+ 136 woonruimten)
1-1-2023	10.135 woonruimten	(+ 178 woonruimten)
1-1-2024	10.274 woonruimten	(+ 139 woonruimten)
1-1-2025	10.354 woonruimten	(+ 80 woonruimten)
- De ontwikkeling van het aantal woonruimten is het resultaat van een geactualiseerde woningbouw-prognose van de gemeente Laarbeek.
8. Autonome reële toename van de personeelslasten als gevolg van nominale periodieke verhogingen (jaarlijks € 15.000) en een stelpost t.b.v. de financiële consequenties als gevolg van bevorderingen, functiewaardering, marktconforme aanpassingen etc. (jaarlijks € 10.000).
9. Rente interne financieringsmiddelen, voorzieningen o.b.v. contante waarde: 3%
Rente nieuwe investeringen: 1%
10. De afschrijvingen worden tegen dezelfde termijnen doorgerekend als in de begroting 2021. Nieuwe investeringen worden afgeschreven op basis van het gestelde in artikel 8 van de 'Financiële verordening gemeente Laarbeek 2019' ex artikel 212 gemeentewet.
11. Autonome toename onderhoudskosten o.a. door toename m² bestrating en plantsoenen gemiddeld € 20.000 per jaar (€ 10.000 wegen en € 10.000 bos, natuur- en landschapsbeheer).
12. Autonome toename opbrengst onroerende zaakbelastingen in verband met nieuw- en verbouw gemiddeld € 18.000 per jaar (woningen: € 11.000 / niet-woningen: € 7.000).
13. Bij de doorrekening van de hoogte van het Gemeentefonds is rekening gehouden met:
- het meerjarenperspectief op basis van de decembercirculaire 2020, aangevuld met de gevolgen uit de meicirculaire 2021 van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK);
 - de ontwikkeling van het aantal inwoners;
 - de ontwikkeling van het aantal woonruimten;
 - methode constante lonen en prijzen voor de periode 2023-2025.
14. Het jaarlijks budget voor 'incidentele onvoorziene lasten' is als volgt geraamd:
- budgetbevoegdheid raad	€ 15.000
- budgetbevoegdheid college	€ 45.000
15. Als structurele budgetruimte om nader af te wegen bij de kadernota en/of begroting is per jaar een bedrag beschikbaar van € 15.000.
16. Het budget voor 'incidenteel nieuw beleid' is voorlopig geraamd op jaarlijks € 0 voor de periode 2022 t/m 2025.
17. Het budget voor 'structureel nieuw beleid' is voorlopig geraamd op jaarlijks € 0 voor de periode 2022 t/m 2025.
18. Voor de kapitaallasten van vervangingsinvesteringen voor de periode 2022 t/m 2025 zijn de volgende structurele stelposten jaarlijks opgenomen:
- vervangingsinvesteringen wegen	€ 23.000
- vervangingsinvesteringen openbare verlichting	€ 18.000
- vervangingsinvesteringen algemeen (overig)	€ 15.000